

Begeleidingsinstrument bij het format ontwikkelingsperspectief

Wat is een ontwikkelingsperspectief?

Het ontwikkelingsperspectief is het document waarin de onderwijsdoelen, het leerstofaanbod en de wijze van begeleiding zijn vastgelegd voor leerlingen in het basisonderwijs dat leidt tot een vastgesteld eindperspectief.

Eisen aan een ontwikkelingsperspectief:

- Het ontwikkelingsperspectief wordt niet eerder gehanteerd dan vanaf start groep 5 of een didactische leeftijd van 20.
- Het ontwikkelingsperspectief heeft betrekking op één of meerdere vakgebieden.
- Het ontwikkelingsperspectief is gebaseerd op actuele gegevens over didactische vorderingen, onderzoek en/of observatiegegevens en een overzicht van de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling. De inspectie eist niet expliciet een psychologisch onderzoek. Hiervoor in de plaats moet wel een externe deskundige geraadpleegd zijn waarbij men kan denken aan overleg binnen het samenwerkingsverband, met de schoolbegeleider, met de eigen orthopedagoog of psycholoog. Tevens moet aangetoond kunnen worden dat het ontwikkelingsperspectief ten grondslag ligt aan kindkenmerken en niet aan tekortschietend onderwijs. Hiervoor kan een vergelijking met de groepsresultaten dienen.
- Het ontwikkelingsperspectief resulteert in een beoogd eindniveau in groep 8 in de vorm van een vaardigheidsscore, het bijbehorende functioneringsniveau en een uitstroombestemming.
- De onderwijsdoelen, het leerstofaanbod en de wijze van begeleiding worden twee maal per jaar opnieuw vastgesteld op basis van de nieuwe gegevens (didactische vorderingen, onderzoek en/of observaties en verandering in onderwijsbehoeften van de leerling).

Stappenplan voor scholen die werken met een ontwikkelingsperspectief:

- De leerling scoort op de onafhankelijk toetsen van het vakgebied door de van te voren opgestelde criteria van de school.
- Er volgt een analyse van het leer- of ontwikkelingsprobleem en een beschrijving van de onderwijsbehoeften van de leerling.
- De leerlingen krijgt tot en met groep 4 een geïntensiveerd aanpak binnen het groepsplan.
- De leerling scoort eind groep 4 ondanks intensivering van de aanpak nog steeds onder de gestelde criteria.
- De leerling krijgt vanaf start groep 5 een ontwikkelingsperspectief

Onderzoek, observaties en toetsresultaten

Onderzoek- en observatie gegevens

Vul een samenvatting van de resultaten van onderzoeken en observaties, inclusief de vermelding van datum, uitvoerende instantie en functionaris in.

Vul de resultaten van andere toetsen weer als deze aanvullend zijn in.

Toetsresultaten

Vul in:

het vakgebied waarvoor een aangepast aanpak wordt gerealiseerd,
de gebruikte onafhankelijke toets,
de didactische leeftijd van de leerling en tel door bij een doublure in groep 3 of later,
de afnamedatum van de toets,
de vaardigheidsscore en
bereken het lerendement (aflezen uit het LVS of handmatig berekenen, zie bijlage 1)

Tussendoelen en einddoelen richting een uitstroombestemming

Vul in:

het vakgebied waarvoor een aangepast aanpak wordt gerealiseerd,
het functioneringsniveau en de vaardigheidsscore bij de start van het ontwikkelingsperspectief
het verwachte functioneringsniveau en de verwachte vaardigheidsscore tijdens de geplande evaluatiemomenten
het verwachte functioneringsniveau en de verwachte vaardigheidsscore bij het verlaten van de basisschool (groep 8).
de motivatie om hoger of lager in te zetten dan de scores op de toetsen aangeven. Als u de toetsen als uitgangspunt neemt voor de voorspelling hoeft u geen motivatie in te vullen.

Tussendoelen en einddoelen richting een uitstroombestemming				
Vakgebied	Functioneringsniveau met vaardigheidsscore			Motivatie
	Start	Verwachte tussendoelen	Verwachting eind BaO	
Spelling	E3-M4 VS 116	E3-M4 (VS≥118) M4-E4 (VS≥120) E4-M5 (VS≥ 122) E4-M5 (VS≥124) E4-M5 (VS≥126)	M5-E5 (VS≥ 128)	

Vul de verwachte uitstroombestemming naar het Voortgezet Onderwijs in.

Verwachte uitstroombestemming: Praktijkonderwijs

Leerrendement

Bij de rendementberekening gaan wij uit van een lineaire ontwikkeling, terwijl onderzoek uitwijst (VS) dat de ontwikkeling een kromme volgt. Wat betekent dat de ontwikkeling in vaardigheidsscores een kromme lijn volgt? De kromme betekent dat de leerling in één maand onderwijs in groep 3 meer leert dan in één maand onderwijs in groep 8. Een onderwijsachterstand uitgedrukt in DLE houdt geen rekening met dit verschil. Een leerling die drie maanden onderwijs mist in groep 3 meer dan een leerling die 3 maanden in groep 8 mist.

Het gaat er uiteindelijk om wat de berekening betekent voor uw onderwijs en bij welke grenzen u welke conclusies doorvoert in het onderwijs. Het rendement is onder andere afhankelijk van het onderwijs dat de leerling ervoor heeft gehad. Als u voldoende intensivering in het onderwijs heeft toegepast is de lineaire ontwikkeling is een (te) hoge verwachting. Echter als de intensivering niet volledig is toegepast is de verwachting juist te laag.

Een voorspelling is belangrijk als u het onderwijs op maat wilt organiseren en tijdig wilt signaleren. We laten zien hoe u aan de hand van vaardigheidsscores toch een leerrendement kan berekenen. We gaan uit van een gemiddelde C-score.

Handmatige berekening:

De leerling heeft op de M5 toets een vaardigheidsscore gehaald van 32.

U zoekt op wanneer een score van 32 voldoende is (midden lijn). Wij nemen als voldoende standaard de ondergrens B (DL gaat uit van gemiddelde score ondergrens B is 50%). De vraag is wanneer is een score van 32 een ondergrens B, witte lijn?

32 op de witte lijn/ondergrens B-score ligt tussen B4 en M4 in.

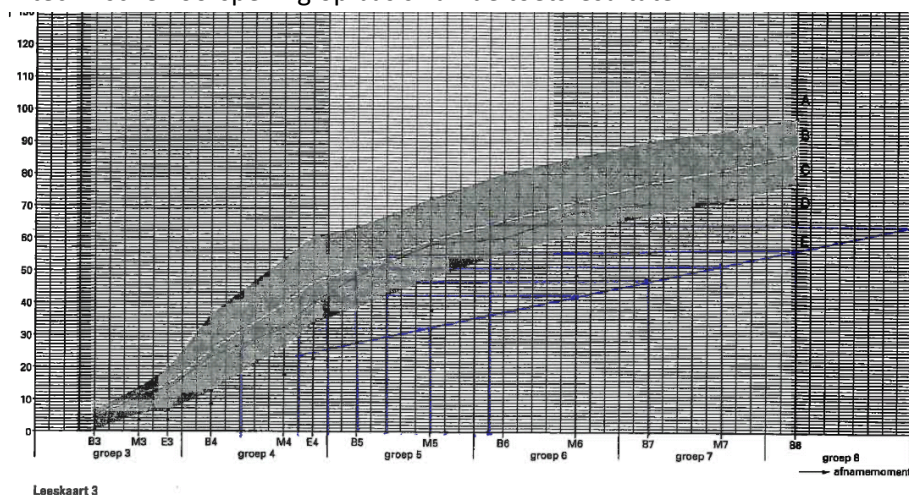
M5 wordt in maart afgenomen en staat voor een didactische leeftijd van 27 maanden.

De vaardigheidsscore 32 (tussen B4 en M4) staat voor een didactische leeftijd van 14 maanden.

De leerling heeft in 27 maanden tijd een vooruitgang van 14 maanden geboekt. $14/27 = 0,52$. De leerling heeft een leerrendement van 52%.

Tot en met eind groep 8 volgt de leerlinge nog 33 maanden onderwijs. $33 \times 0,52 = 17,1$

De leerling gaat op basis van het laatste resultaat in 33 maanden nog ruim 17 maanden in didactische leeftijd vooruit. Hij komt uit op een DL van $14+17=31$. De leerling komt uit op een niveau E5 uitgaande van een lineaire ontwikkeling wat overeenkomt met een uitstroombestemming praktijkonderwijs. Uiteraard kunnen extra interventies, verandering in onderwijsbehoeften en/of andere bijkomende gegevens een reden zijn om af te wijken van deze technische voorspelling op basis van de toetsresultaten.

Leerling 2 heeft de toets M6 en E6 in groep 7 heeft gemaakt.

Haar DL was resp. 45 en 50, maar voor de toets 35 en 40. Waar moeten we vanuit gaan?
De leerling heeft op de M6 toets een Vds van 53. Wij nemen als voldoende standaard de midden C (DL gaat uit van gemiddelde score). De vraag is wanneer is een score van 53 een gemiddelde C-score, witte lijn). 53 is gemiddelde C-score bij een DL van 18. Dit is (net onder) E4 niveau.

Haar DL is 45. Ze heeft in 45 maanden onderwijs een vaardigheidsniveau van 53.

$$18/45 \cdot 100\% = 40\%$$

Haar DL is 50 na een half jaar. Ze haalt een Vds van 68. 68 is een midden C-niveau bij een DL van 25. Dit is M5 niveau.

$$25/50 \cdot 100\% = 50\%$$

Ze heeft in 5 maanden tijd een vaardigheidssprong van 53 naar 68 gemaakt. Dit staat voor een c-score bij een dl van 18 naar 25. Zij is in 5 maanden, onderwijs 7 maanden vooruit gegaan.

$$7/5 \cdot 100\% = 140\%$$

Welk rendement is nu eerlijk om vanuit te gaan? 50% of 140%. Wat is er goed gegaan? Wat is er veranderd? Een Top-juf? Toeval? Achterstand ingehaald?

Let op: de vaardigheidsscore zegt nog niets over de plek op de leerlijn (en dus het leerstofaanbod)

Voor twee leerlingen met eenzelfde vaardigheidsscore, maar een andere leeftijd kan een ander leerstofaanbod gelden.

Beschermende factoren en risicofactoren

Beschrijf de beschermende en risicofactoren die van belang zijn voor de schoolontwikkeling van de leerling.

Vul de beschermende en risicofactoren altijd samen met ouders in. Gebruik hun expertise om dit gedeelte verder in te vullen.

Denk aan:

- Cognitieve mogelijkheden
- Schoolvaardigheden
- Persoonskenmerken
- Medische bijzonderheden
- Taalontwikkeling
- Werkhoudingaspecten
- Gezinssituatie
- Externe hulpverlening

Beschermende factoren	Risicofactoren
<ul style="list-style-type: none">- Thuis wordt er elke dag met P. geoefend.- Er wordt een typecursus gevolgd vanwege het op handen zijnde gebruik van een laptop. (Pica)	<ol style="list-style-type: none">1. Er is sprake van concentratieproblemen en motorische onrust.2. Hij bouwt veel spanning op, hetgeen zich uit in buikpijn. (grote stress gevoeligheid.)3. Vanwege zijn dyslexie heeft hij erg veel moeite om tekst van het bord over te nemen op schrift.

Specifieke onderwijsbehoeften

Uit de observaties, onderzoeken en de beschermende en risicofactoren komen specifieke onderwijsbehoeften van de leerling naar voren. Beschrijf de onderwijsbehoefte van de leerling. Probeer de onderwijsbehoefte specifiek te beschrijven, zodat het makkelijker wordt om er vervolgens te koppelen aan een gerichte aanpak.

Voorbeeldlijst waaruit gekozen kan worden bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief.

<p>Welk soort instructie heeft deze leerling nodig? De leerling heeft behoefte aan:</p> <ul style="list-style-type: none">-pre- teaching.- verlengde instructie.- herhaalde instructie.- 1 strategie bij bv. Rekenen. $54-29=54-20-4-5$ Hierin niet variëren.- Voorbeeldgedrag van de leerkracht in voor- en nadoen.- visuele ondersteuning naast mondelinge instructie.- een instructie waarvan het doel duidelijk is.- een duidelijke opbouw van de les.
<p>Welke soort opdracht heeft deze leerling nodig? De leerling heeft behoefte aan een opdracht die:</p> <ul style="list-style-type: none">-in kleine stapjes aangeboden wordt.- tegemoet komt aan zijn behoefte aan uitdaging en verband houdt met wat hij/zij al kan.- voldoende afwisseling biedt, bv ADHD kinderen.-een vergrote tekst heeft.-een lay-out heeft, die bij hem past.-In de tijd begrensd wordt.
<p>Welke (leer)activiteiten heeft deze leerling nodig? Deze leerling heeft behoefte aan activiteiten die:</p> <ul style="list-style-type: none">-hem heeft veel herhaling biedt in de verwerking.-hem uitdaagt om mee te denken over de inkleding van de opdracht.- op de computer gemaakt kan/moet worden.- hem begeleid bij de in-oefening.- hem ondersteunt bij het zelfstandig werken.
<p>Welke feedback heeft deze leerling nodig? Deze leerling heeft feedback nodig, die.</p> <ul style="list-style-type: none">- leerstof gericht is.-gericht is op vergelijking met zichzelf.- afgestemd is op het behalen van de doelstelling.-gericht is op de inzet van de leerling.-op de gevolgde werkwijze gericht is.-gericht is op het functioneren binnen de groep.-belonend is voor deze leerling.- consequent is.-direct volgt op het gedrag en werk.-samen met de leerling evalueert- ongewenst gedrag negeert.-waarbij het werk nagekeken en nabesproken wordt.
<p>Welke middelen of materialen heeft deze leerling nodig als ondersteuning in zijn/haar leerproces. Deze leerling heeft:</p> <ul style="list-style-type: none">- een wiebelkussen nodig ter prikkeling van de spierspanning

- concreet materiaal nodig.
- ondersteuning nodig via de timetimer.
- ondersteuningnodig in de vorm van pictogrammen.
- ondersteuning nodig via bv de beertjesmethode.
- ondersteuningnodig via een ondersteuningsboekje.
- een "maatje"/ tutor nodig.
- zelfcorrigerend materiaal nodig.
- een aangepaste toets nodig.
- een laptop of computer nodig.
- software nodig, die bij de opdracht past.
- een tafelkaart nodig.
- een oefenschrift nodig.

Hoe moet de omgeving voor deze leerling gestructureerd worden.

Deze leerling heeft behoefte aan een omgeving die:

- prikkel geeft, die bij de opdracht past.
- andere leerlingen die hem accepteren in zijn eigenheid.
- overgangen tussen de lessen, die gestructureerd zijn in opdracht en tijd.
- eenduidig georganiseerd zijn door de hele school.
- materialen op een vaste plekkeeft liggen.
- hem op een vaste plek geeft om de gemaakte opgaven neer te leggen.
- hem een eigen rustige werkplek biedt.
- het materiaal onder handbereik heeft.
- ouders, die hem thuis in het werk ondersteunen.
- de te volgen stappen zichtbaar maakt.

Hoeveel leertijd heeft deze leerling nodig?

Deze leerling heeft extra leertijd nodig via:

- een vastgestelde hoeveelheid extra instructietijd, met bijbehorende ondersteuning van bv een RT'er.
- huiswerkbegeleiding van zijn ouders.
- huiswerk, dat past bij zijn spanningsboog.
- herhaling van het geleerde.

Leerkrachtgedrag bij de specifieke onderwijsbehoeften

Beschrijf het gedrag dat de specifieke onderwijsbehoefte van u als leerkracht vraagt. Probeer uw leerkrachtgedrag eenduidig en in termen van observeerbaar gedrag te beschrijven.

1. - Zorgt voor een zg. wiebelkussen
2. - Controleert of \pm 80% v.d. opdrachten goed gemaakt is
 - Geeft korte instructies en bij iedere opdracht een nieuwe instructie
 - Geeft een aanmoediging bij de start van iedere opdracht
 - Geeft positieve feedback na iedere opdracht
 - Zorgt dat de start van de opgave op beheersingsniveau is (leerling maakt de opgave zonder hulp goed)
 - Houdt maandelijks overleg met ouders over wat en hoe er thuis het beste gewerkt zou kunnen worden

3. - Schrijft teksten op bord met bepaalde kleuren en/of nummering
- Geeft teksten die overgenomen moeten worden op papier
- Zorgt voor een laptop, tafelkaart, vergroting van de tekst

Voorbeeldijst waaruit gekozen kan worden bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief.

Het leerstofaanbod voor deze leerling

De leerkracht:

- formuleert een leerdoel in het gebied van zelfstandig werken (bijv. : een afgesproken hoeveelheid leerstof moet af binnen de afgesproken tijd.)
- zorgt voor eenduidigheid binnen de opdrachten.
- vermindert de hoeveelheid leerstof voor de leerling tijdens de verwerking.
- maakt keuzes in het leerstofaanbod van de leerling op basis van sterkte/zwakte.
- bepaalt welke leerdoelen uit de leerlijn/methode wel en niet worden aangeboden.
- zorgt dat de leerling altijd eerst leerstof binnen het reeds gekozen leerstofaanbod krijgt waar hij succeservaringen mee opdoet en biedt daarna pas de uitdaging aan.
- controleert of de leerling rond de 80% van het aanbod goed maakt, de leerling werkt dus op niveau.

De leertijd voor deze leerling

De leerkracht:

- breidt de tijd uit en houdt de stof gelijk of houdt de tijd gelijk en past de stof aan.
- controleert hoeveel tijd de leerling effectief inzet.
- geeft de leerling meer tijd bij een toets indien geoorloofd.

Het pedagogisch handelen voor deze leerling

De leerkracht:

- stelt de leerling van tevoren gerust op een te verwachten taak.
- neemt van tevoren met de leerling de taak door en bespreekt de moeilijkheden.
- brengt structuur aan in wat een leerling zelf kan en waar hij begeleiding bij nodig heeft.
- zorgt voor een maatje voor de leerling.
- spreekt met de leerling af wanneer hij een vraag mag stellen.
- spreekt positieve verwachtingen uit t.o.v. de leerling voordat hij gaat starten en geeft om de 5 minuten positieve feedback.
- kiest bewust voor de vorm van feedback (resultaatfeedback, procesfeedback)
- maakt gebruik van gedragsondersteunende picto's en schema's (bijv. schema om te zien wat er komt, om te zien waar je bent gebleven en om te zien wat je al af hebt.)
- gebruikt een time-timer.

het didactisch handelen voor deze leerling

De leerkracht:

- beschrijft de gekozen strategie.
- kiest materiaal ter ondersteuning.
- organiseert pre-teaching.
- kiest voor vaste werkvormen.
- biedt meer structuur aan.
- vermindert de complexiteit.
- geeft verbale hulp.
- modelleert de oplossingsprocedure (doet goed voor)

Het klassenmanagement voor deze leerling

De leerkracht:

- plant de begeleiding van de leerling in instructie, samenwerking en materiaalkeuze binnen de groepsplanning.
- zorgt dat de ondersteunende materialen zichtbaar en/of bereikbaar zijn voor de leerling.

Planning periode (datum) - (datum)

Geef de planning aan van de start datum tot de eerste evaluatiedatum

Beschrijf de aanpak waarin deze afwijkt van de groepsaanpak in leerdoelen, methode en materiaal, organisatie en eventuele afspraken met ouders.

Voorbeeld spelling:

Vakgebied Spelling.	Methodiek	Organisatie	Ouders
<p>Meedoen met de instructie in groep 6.</p> <p>Nieuwe doelstellingen groep 6:</p> <ul style="list-style-type: none">• kennen de voor werkwoord-spelling noodzakelijke begrippen (onderwerp, werkwoord, persoonsvorm e.d.)• vervoegen en spellen gewone werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd (wij lopen, ik loop, hij loopt)• vervoegen en spellen bijzondere werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd (hij heeft, jij bent)• spellen woorden waarin de /s/ geschreven wordt als c (citroen, centrum)• spellen woorden waarin de /k/ geschreven wordt als c (camera, risico)• spellen woorden waarin de /ie/ geschreven wordt als i (piloot, uniform)• spellen woorden met de uitgang –tie (actie, politie)• spellen woorden met de uitgang –teit (kwaliteit, universiteit)• spellen woorden met de uitgang –heid (gezondheid, verkoudheid) leren een komma in een opsomming zetten (Ik eet brood, fruit en wat salade.) en tussen bijvoeglijk naamwoorden (Ik heb een mooie, rode fiets.)• spellen woorden waarin de /zj/ geschreven wordt als g (giraf, horloge)• spellen woorden die beginnen met ‘s (’s morgens, ’s avonds)• spellen woorden die eindigen op ‘s (auto’s, diploma’s) <p>Extra spellingcategorieën, groep 4/5:</p> <p>Kinderen spellen woorden met (f)v of (s)z inclusief samenstellingen (vliegtuig, zwart)</p> <ul style="list-style-type: none">• spellen woorden met eer,oor,eur inclusief samenstellingen (meer, kleurboek)• spellen woorden met d of t achteraan inclusief samenstellingen (hond, kleinkind)• spellen woorden met (nk)ng (bang, kring, streng)• spellen woorden van 2 klankgroepen met de klanken aa, ee, oo, uu aan het eind van de eerste klankgroep (water, beker, molen, burenen)• spellen woorden van 2 klankgroepen met de klanken a, e, i, o, u aan het eind van de eerste klankgroep. (appel, letter, zitten, koffer, jullie)	<ul style="list-style-type: none">- Taal Actief en bijbehorend- Computerprogramma.- Spelling in de Lift.- Ambra soft.	<p>4x een ½ uur in de groep door de leerkracht.</p> <p>Woordpakketten worden elke dag op de computer geoefend.</p> <p>4x per week verlengde instructie door de leerkracht betreffende de categorieën, die niet meer in de groep behandeld worden en waar de leerling op uitgevallen is.</p>	<p>Thuis kunnen de woordpakketten nog eens extra geoefend worden, of alleen die woorden, waar hij nog moeite mee heeft.</p>

Voorbeeld lezen:

Vakgebied Lezen.	Methodiek	Organisatie	Ouders
<p>Uitgaan van de toetsanalyse van de DMT kaart 3. Avi E4 wordt aangeboden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drie- en meerlettergrepige woorden: <ul style="list-style-type: none"> o meerlettergrepige woorden met (maar niet eindigend op) open lettergreep: avonturen, namelijk, opeten, overgeven, misdadiger o eenvoudige meerlettergrepige woorden: kinderachtig o woorden eindigend op -tie uitgesproken als -tsie: vakantie, politie • leenwoorden: <ul style="list-style-type: none"> o hoogfrequente leenwoorden: jam, chips, sorry, computer <p>Tekstkenmerken E4</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinslengte: ongeveer 9 woorden gemiddeld per zin • een nieuwe zin hoeft niet meer te beginnen op een nieuwe regel 	<ul style="list-style-type: none"> - Estafette lezen en bijbehorend computerprogramma. - Bladen uit de map: speciale leesbegeleiding van Luc Koning. - Bladen uit het Leesinterventieprogramma van de Zuid Vallei - software van Ambrasoft en/ of NIB. 	<ul style="list-style-type: none"> - Estafette lezen en computerprogramma: 5x per week een uur met de groep. - Dagelijks 10 min. flitsen op de computer onder begeleiding van een tutor uit gr. 8. - 2x per week een ½ uur extra oef. M.b.v. de genoemde werkbladen door de leerkracht. 	<p>Thuis kunnen de bladen van Luc Koning, of van de Zuid Vallei extra geoefend worden. Er kan ook gelezen worden in een leesboek op zijn niveau en in zijn interessesfeer. Belangrijk: Afstemming met de aanpak op school Plezier staat voorop. Anders moeten de ouders durven loslaten.</p>

Halfjaarlijkse evaluatie (datum)

Geef de veranderingen aan op het evaluatieformulier en bespreek dit goed met ouders. Betrek ouders bij eventuele veranderingen in de beschermende en of risicofactoren. Maak aanpassingen in de aanpak voor de volgende periode.